

Óli Jacobsen

John Eliassen: EITT HENDINGARÍKT LÍV Á SJÓNUM

Vit hava hitt 83 ára gamla John Eliassen, ættaður úr Porkeri. Hann hevur havt eitt hendingaríkt lív á sjónum. Millum annað hitti hann Gadaffi, einaræðisharran í Libya

1. partur

Fyrst greiðir John frá sínum barna-árum í Porkeri. Hann er ættaður úr húsunum við Geil. Sagt verður í Porkerissøgu, at húsini vóru kallað soleiðis, tí tær tvær merkurnar av jørð lógu millum Geilanna og Mattasajørð. Hetta var prestajørð, sum hoyrði undir prestagarðin í Hvalba.

Foreldrini vóru Poul Johannes og Kristianna við Geil. Pápin var ættaður úr Fuglafirði. Hann var sjómaður burtur av og sigldi tað mesta av lívinum. Hann hevði ætlað sær at fara á skiparaskúla, men eyguni vóru ov vánalig til tað.

Torgir Strøm skriar í Porkerissøgu, at hann var saman við Poul Johannesi í 1962 við Albert Victor hjá Dahlamonnum í Vági. Teir lógu norðuri á 64 stigum við maskinskaða í ringastu ódn. Skipið fór at leka so illa, at teir hingu í dekspumpunum í fleiri dagar, meðan ódnin herjaði. Hetta man hava verið á sildaveiðu við gørnum.

Systkini vóru fyra. Poula giftist við Poul Midjord í Hovi. Judith giftist við Edvin Osbjørn Erling Daniel Mortensen í Porkeri og Selona giftist við Arna Berg Jacobsen í Havn. John giftist sjálvur við Judisu Hammer í Hvalba. Eftir at hon var deyð, giftist hann við Paulinu Midjord, sum eisini er úr Hvalba.

John: Danbjørg var ein knassi

Skúlagongdin var hjá Johan Danbjørg og Johannes Andreas Næs, báðir megnarmenn á sínum øki.

Porkeri varð í tíðini hjá Danbjørg ein javnaðarbygd burtur av. Hann var ein av teimum fremstu, sum slóðu fyrri javnaðarpolitikki í Føroyum. Porkeri bleiv eisini ein høvuðsborg hjá javnaðarflokkinum í mun til fólkatalið.

Men merkisvert er tað kortini, at tað er hon framvegis 50 ár, eftir at Danbjørg er deyð. Her hevur javnaðarflokkurin hildið betri stand enn í hinum stóru javnaðarbygdunum í Suðuroy.

Danbjørg var ótrúliga góður fyri fólkið

John hevur upplivað nógv á sjónum.

í Porkeri. Hann varð tíðliga valdur inn í kommunustýrið. Tað var hann, sum skipaði fyrri, at Porkeri var ein tann fyrsta bygdin, har jørðin varð skift út. Hetta gjørdi tað lættari at fáa grundstykki, so teir nógvu skipararnir í Porkeri og aðrir við kundu byggja í heimbygdini heldur enn at fara til Vágs. Nógvir vóru tá longu farnir til Vágs, sum var ein bygd í stórari menning. Aðrir fóru til Tvøroyri, sum eisini var ein av fremstu bygdunum í landinum. Har var heldur eingin trupulleiki at fáa grundstykki sum í Porkeri.

Eitt úrslit av hesum virkseimi hjá Danbjørg er tann sokallaða skiparekkjan í Porkeri, sum er ein fyrmynd fyrri býarplanlegging. Sjálvur kom eg at búgva í vestara enda á skiparekkjunum. Tað vóru eisini onnur enn skiparar, sum búðu og nú búgva har. Men navnið stendur við.

Hetta var heldur ikki væl dámt av øllum. Fleiri søgdu, at nú taka teir frá teimum, sum eiga nakað og geva teimum, sum einki

eiga. Men hetta var lykilin til framburðin í Porkeri. Tá fóru menn at leggja inn av haganum. Teir fóru eisini at velja burtur úr haganum, og tí er so nógvur búrur í Porkeri í dag.

Undan útskiptingini var tað soleiðis, at menn ofta ikki kundu hava bæði seyð og kúgv. So máttu teir velja tað, sum teir helst vildu hava. Men nú kundu teir hava bæði. Hetta var ein stórur bati hjá mongum húsarhaldum.

Nakað tað sama varð gjørt í Fámjin, tá ið teir hoyrdu um góðu royndirnar í Porkeri.

Danbjørg var føddur í 1896 og doyði í 1968. Hann tók læraraprógv í 1917. Eftir at hava verið lærari í ymsum bygðum kom hann til Porkeris í 1920, og var har alla sína tíð. Danbjørg hevði mong álitistørv. M.a. var hann eitt skifti í Suðuroyar Fiskimannafelag. Hann var formaður í sóknarstýrinum í Porkeri frá 1925 til 1947. Eisini var hann tingmaður fyrri javnaðarflokkin frá 1936 til 1945 og frá 1950 til hann doyði. Hann var eisini kendur fyrri at vera ein góður lærari.

Tá ið bretsku hermenninir oyðilögdu eplagrøðina

Menn vóru annars nokk so konservativir, tá ið eg var barn. Tað er ein stuttlig søga um hetta í samband við eplavelting. Hetta var undir krígunum.

Tað vanliga var, at seteplini vórðu lögð

at spíra, og so skuldu tey ikki setast niður, fyrr enn nálirnar vóru komnar væl undan.

So var tað ommubeiggi, sum ein dagin fór at seta eplini niður, tí nú vóru nálirnar komnar væl og virðiliga undan. Tað sum umráddi var at fáa eplini í góðum standi til veltuna.

Hann bar eplini so varisliga, sum hann kundi, fyrri at nálirnar ikki skuldu brotna. Tá ið hann er framkomin, nú kemur eitt lið av enskum hermonnum úr Hovi marsjerandi framvið. Teir vilja gera ommubeiggja ein beina og hjálpa honum at seta eplini niður. Teir vilja gera væl og yvirtaka alt arbeiðið. Til sín skrekk sær hann, at hermenninir sópa allar nálirnar av eplunum, áðrenn tey verða sett niður. Tá ið teir eru lidnir, skumpa teir moldina útyvir eplini, so alt er slætt, tá ið teir eru lidnir. Hetta er kanska tað, teir eru vanir við heimani frá. Helst hava teir verið skotar.

Ommubeiggi var púra skakaður. Hetta var alt øvugt av tí, sum tey gomlu høvdu lært.

“Oy, Jesus”, hugsaði hann, “nú er alt spilt, tí uttan nálir fór so einki at koma upp aftur.”

Hetta var ikki so hugaligt við einum heilum ári uttan epli. Tey høvdu lagt alt í Harrans hendur, og nú var alt farið tann øvugta vegin.

Ein dagin fór ein svágur ommubeiggja kortini at hyggja at hesi spiltu veltu, og nú sær hann, at tað er ein rekkja í veltuni,

Danbjørg var ein slóðari. Her er hann saman við konuni Bettu.